

Guia d'estil per als treballs escrits

Rubén López Cano i Josep Pujol i Coll

Escola Superior de Música de Catalunya

Novembre 2023

© Escola Superior de Música de Catalunya

Document revisat pel Consell Interdepartamental el 16 d'octubre de 2023 i aprovat pel Comitè de Direcció el 16 de novembre de 2023

Elaboració: Rubén López Cano i Josep Pujol i Coll
Revisió: Carles Ill García

Primera edició: novembre de 2023

Els continguts d'aquest treball estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública, sempre que se'n citin els autors i no se'n faci un ús comercial. Es pot consultar el text complet de la llicència a: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Continguts

Presentació	5
La imatge gràfica de la pàgina	6
Les parts del TFG i del TFM	7
El sistema de referències i estils de citació	9
1. Elements del sistema o estil de citació.....	10
2. Quan i com fer citacions i referències.....	12
2.1. Quan fer referències.....	12
2.2. Com es fan referències a llibres, articles, material audiovisual, etc.....	14
2.3. Citacions curtes i llargues.....	15
2.4. Citacions parentètiques i narratives.....	17
3. Models de registre d'informació bibliogràfica.....	18
3.1. Fonts en format físic	18
3.2. Fonts en format digital	23
Referències	30
Annex: Model de consentiment informat	31

L'objectiu d'aquesta Guia d'estil és oferir pautes per a la presentació de treballs escrits a l'Escola, especialment del Treball de Fi de Grau (TFG) i del Treball de Fi de Màster (TFM), incidint en aspectes referents tant a l'estructura interna (parts del treball), com a la presentació i visualització final: com disposar la informació a la pàgina, l'ordre de les parts, la realització de les referències bibliogràfiques, etc.

La seva lectura, però, ha d'anar complementada amb la consulta freqüent dels materials apuntats a la bibliografia final d'aquesta guia, molt més amplis i detallats. Sobre altres aspectes a l'entorn del treball escrit, també cal consultar la normativa sobre el Treball de Fi de Grau al Portal de l'Estudiant, dins la intranet de l'Esmuc. Allà s'indica, per exemple, la seva extensió: «L'extensió mínima del treball [TFG] ha de ser de 50.000 caràcters (≈20-21 pàgines), portada, extracte, sumari, índexs i annexos exclosos. L'extensió màxima ha de ser de 90.000 caràcters (≈39-40 pàgines)».

La imatge gràfica de la pàgina

Els treballs es lliuraran en format PDF, si no es diu el contrari. La **lletra escollida** ha de tenir una alta llegibilitat en pantalla (especialment tipografia sans serif, és a dir, lletres de pal sec com Arial, Helvètica, etc.), d'un cos de 12 punts i un interlineat d'1'5 línies. Aconsellem que s'utilitzin diferents cossos o tipus de lletra per diferenciar els diversos nivells de títols —capítols, subcapítols, etc.— del text general. Per establir les jerarquies entre els diferents epígrafs, recomanem utilitzar també números subdividits per punts (1, 1.1, 1.1.1, etc.).

En referència a les **mides dels PDF i els seus marges**, proposem deixar els que solen aparèixer per defecte (mida DIN A4, amb 2,5 cm per als marges superior i inferior, i 3 cm per als laterals).

Es recomana utilitzar **capçaleres i peus de pàgina**. Les capçaleres són útils per indicar capítols, als peus de pàgina s'aconsella que hi consti el número de pàgina, ja que tots els fulls, excepte la portada, els resums i el sumari, han d'estar numerats.

Les **figures i taules** han d'estar numerades i acompanyades d'una llegenda explicativa del seu contingut, així com també de l'origen o font d'on s'ha extret la informació.

Les parts del TFG i del TFM

Tant el Treball de Fi de Grau com el Treball de Fi de Màster han de tenir les següents parts i en aquest ordre:

- **Portada**
- **Extracte trilingüe:** resum del contingut en 8-10 línies, indicant objectius, metodologia i conclusions, en català, castellà i anglès.
- **Sumari:** títols de tots els apartats i subapartats amb indicació de la pàgina on comença.
- **Introducció:** indicació dels objectius, motivacions, abast del treball, justificació, documentació consultada, metodologia utilitzada i agraïments generals.
- **Cos del treball,** dividit en els capítols que siguin convenients.
- **Conclusions,** que poden incloure la discussió dels resultats.
- **Referències:** documents esmentats al llarg del treball, ordenats de forma alfabètica seguint el model de referències d'aquesta Guia d'estil.
- **Annexos** (opcionals, no computen en el recompte de caràcters), amb informacions que no s'han pogut encabir dins el cos del treball però que el completen (enquestes, glossaris, partitures, anàlisis, etc.). Les informacions parcials que provenen d'aquestes fonts i permeten seguir el fil de les argumentacions sí que han d'aparèixer dins el cos del treball. Si s'hi inclouen documents d'àudio o vídeo, han d'anar indexats i enllaçats al repositori corresponent en un annex. Recordem que no s'hi poden adjuntar partitures senceres subjectes a drets d'autor, sinó només en un 10%, entès com el dret de citació.

En el cas que el treball integri entrevistes generades per l'autor, caldrà annexar un model de **document de consentiment** per garantir la protecció de dades de les persones entrevistades. Aquesta documentació s'adjuntarà amb l'entrega del treball, però com un document a part. En trobareu un model a l'apèndix. Prèviament, és recomanable que les informeu per escrit sobre el tipus de projecte i el que es pretén aconseguir. Parleu amb qui us dirigeixi el treball sobre la conveniència de preservar o no la identitat dels entrevistats, així com de la necessitat de transcriure les entrevistes totalment o en part.

Pel que fa a la redacció interna de les parts, tipus de llenguatge, usos de majúscules i minúscules, puntuació, estils de lletres (rodona, cursiva, etc.), citacions..., recomanem consultar el *Manual d'estil: la redacció i l'edició de textos*, especialment el capítol XIII (Mestres et al, 2000) i la resta de bibliografia referenciada al final d'aquest document.

Per a l'elaboració de la portada, s'ha d'utilitzar la plantilla que es pot descarregar de l'apartat Treball de Fi de Grau dins la intranet de l'Escola, ja esmentat.

El sistema de referències i estils de citació

L'objectiu principal de les referències bibliogràfiques és que les persones que llegeixin un treball de recerca puguin accedir directament a les fonts d'informació utilitzades en la nostra feina. D'aquesta manera, han de contenir totes les dades per a la localització de llibres, articles o recursos en línia. També serveixen per diferenciar la **creació original** de **les paràfrasis i els plagis**. Les paràfrasis —reescriure les idees alienes— i les citacions— han de tenir sempre la referència corresponent. Si no, a més de ser una deshonestat intel·lectual, són plagis punibles i objecte de desqualificació; per això l'Escola disposa d'un programa antiplagi per detectar-los.

Hi ha diverses normatives de referència que garanteixen i unifiquen maneres de reportar aquesta informació. L'elecció d'una normativa o una altra depèn de les diferents tradicions, disciplines, usos i costums.

- **APA.** Són les sigles de l'American Psychological Association. Aquest sistema es fa servir molt en medicina, en psicologia i en totes les ciències socials. Cada edició de les normes va aportant algunes variacions i canvis, i actualment estan en la setena edició. La normativa APA és una de les més utilitzades en ciències socials, per això la proposem com una de les més útils per als treballs a l'Esmuc. Tot i això, en no requerir el nom de pila dels autors, de vegades en dificulta la identificació. Aquí teniu un [generador de referències en estil APA](#).
- **Estil Chicago.** Anomenat així per la universitat que ho va dissenyar, es fa servir molt en humanitats i periodisme. La University of Chicago Press presenta dues formes de citació: el sistema de notes i bibliografia i el sistema autor-data. El primer s'usa en ciències físiques, naturals i socials. En canvi, el sistema autor-data és més utilitzat en les humanitats (literatura, història i art) i és un altre dels que recomanem a l'Esmuc. A diferència del sistema APA, els noms de pila hi apareixen desenvolupats.
- **MLA** o Modern Language Association of America. Es fa servir sobretot en literatura, arts i humanitats de parla anglesa. Presenta similituds amb el sistema autor-data de l'estil Chicago, ja que els noms de pila també apareixen desenvolupats, i les fonts utilitzades se citen dins el text de forma breu.
- **Vancouver.** Promogut per l'International Committee of Medical Journal Editors, es fa servir principalment en l'àmbit de les ciències de la salut.
- **ISO.** La ISO (Organització Internacional per a l'Estandardització) és l'entitat internacional encarregada de produir els estàndards normatius als camps industrials i comer-

cionals. La norma ISO 690 s'ocupa d'establir una normativa internacional d'elements de referències bibliogràfiques, determinant els elements que cal incloure-hi i el seu ordre. Així, per exemple l'**ISO 690:1987** s'ocupa dels documents impresos publicats, i l'**ISO 690-2:1997** prescriu la referència dels documents electrònics.

En aquest [article](#) teniu una introducció a aquests diferents models i d'altres. El més important és ser consistent i utilitzar els mateixos elements de descripció en totes les referències bibliogràfiques. En aquesta guia, però, només farem servir dos sistemes de citacions: l'**APA** i el **Chicago autor-data**.

Aquí teniu unes guies ràpides dels principals estils i normes per a referències i cites bibliogràfiques:

- [Guies de la biblioteca de la Universitat de Girona](#). Hi trobareu guies de l'estil APA, Vancouver, ISO i MLA.
- [Guia de la biblioteca de la Universitat de les Illes Balears](#). Guies de l'estil APA, Chicago i Vancouver.

Podeu obtenir la referència d'un material que voleu citar en aquests recursos:

- [WorldCat](#)
- [Google acadèmic](#)

Es recomana l'ús de programes de gestió bibliogràfica (Zotero, EndNote, Mendeley, etc.), que poden ser de molta ajuda en aquestes tasques, especialment quan la bibliografia és molt nombrosa.

1. Elements del sistema o estil de citació

Els sistemes de citació consten principalment de dos elements, la *crida* o *enviament* i la *informació bibliogràfica completa*. La *crida* o *enviament* és l'element al cos de text que indica on es troba la informació bibliogràfica. La *informació bibliogràfica completa*, per la seva banda, és la informació sobre la font amb totes les dades que ens permetran recuperar-la. En aquests sistemes, la informació bibliogràfica completa es troba al final del treball en un apartat anomenat **Referències** on s'organitzen, a manera de llista en ordre alfabètic segons els cognoms dels autors, tots els documents i materials esmentats al treball.

Als sistemes autor-data, la crida es troba dins del text, al final de la citació o paràfrasi, i conté entre parèntesis el cognom de l'autor i l'any de publicació, seguits del número de la pàgina citada. La informació bibliogràfica s'inclou al final del text i ens mostra l'any de publicació després del nom de l'autor, amb l'objectiu de facilitar la identificació de les referències indicades a la crida, tal com s'aprecia al següent exemple en què, en color **blau**, trobem la crida o enviament i, en color **verd**, la informació bibliogràfica completa que estaria a les Referències al final del treball:

Exemple en sistema APA:

De Lucía havia començat a experimentar amb el jazz entre els anys 1967 i 1968 de la mà de Pedro Iturralde, pioner del jazz a Espanya. Amb el saxofonista navarrès va gravar tres discos sota la temàtica jazz-flamenco, el concepte del qual es basava en la interpretació per un combo de jazz d'un repertori adaptat de temàtica andalusa/espanyola i flamenca que «combinaba secciones jazzísticas muy en la línea del Coltrane de principio de década con secciones en las que un guitarrista flamenco efectuaba toque puro» (Zagalaz i Olaya, 2012, p. 14). Amb aquesta formació va actuar al Festival de Jazz de Berlín de 1967, convidat pel crític i músic alemany Joachim Ernst Berendt, on coincidiria amb estrelles del jazz com Thelonious Monk i Miles Davis.

Referència bibliogràfica

Zagalaz, J., Olaya, A. M. D. (2012). Distintos tipos de contacto entre jazz y flamenco: De la apropiación cultural a la fusión de géneros. *Arte y Movimiento*, 7, 9-19.

Aquest és el mateix fragment en estil Chicago:

De Lucía havia començat a experimentar amb el jazz entre els anys 1967 i 1968 de la mà de Pedro Iturralde, pioner del jazz a Espanya. Amb el saxofonista navarrès va gravar tres discos sota la temàtica jazz-flamenco, el concepte del qual es basava en la interpretació per un combo de jazz d'un repertori adaptat de temàtica andalusa/espanyola i flamenca que «combinaba secciones jazzísticas muy en la línea del Coltrane de principio de década con secciones en las que un guitarrista flamenco efectuaba toque puro» (Zagalaz i Olaya 2012, 14). Amb aquesta formació va actuar al Festival de Jazz de Berlín de 1967, convidat pel crític i músic alemany Joachim Ernst Berendt, on coincidiria amb estrelles del jazz com Thelonious Monk i Miles Davis.

Referència bibliogràfica

Zagalaz, Juan, i Ana María Díaz Olaya. 2012. «Distintos tipos de contacto entre jazz y flamenco: de la apropiación cultural a la fusión de géneros». *Arte y Movimiento*, 7: 9-19.

2. Quan i com fer citacions i referències

2.1. Quan fer referències

a) Quan es fa una citació literal d'un fragment d'algun escrit.

Aquí és indispensable fer-ne la referència i esmentar les pàgines exactes de la font on apareix el fragment. La citació es fa preferiblement en la llengua original. Si cal aportar-ne la traducció, es pot posar com a nota al peu, indicant [traducció de l'autor/a].

Exemple en sistema APA:

Si el concepte de cultura «abarca el conjunto de los procesos sociales de significación» o «el conjunto de procesos sociales de producción, circulación y consumo de la significación en la vida social» (García Canclini, 2004, p. 34) podríem preguntar-nos llavors si la transformació de la significació suposa un canvi cultural, un traspàs d'una cultura a una altra, o és només un cas de consum de significació.

Referència bibliogràfica

García Canclini, N. (2004). *Diferentes, desiguales y desconectados: mapas de la interculturalidad*. Gedisa.

Exemple en sistema Chicago:

Si el concepte de cultura «abarca el conjunto de los procesos sociales de significación» o «el conjunto de procesos sociales de producción, circulación y consumo de la significación en la vida social» (García Canclini 2004, 34) podríem preguntar-nos llavors si la transformació de la significació suposa un canvi cultural, un traspàs d'una cultura a una altra, o és només un cas de consum de significació.

Referència bibliogràfica

García Canclini, Néstor. 2004. *Diferentes, desiguales y desconectados: mapas de la interculturalidad*. Barcelona: Gedisa.

b) Quan es fa un resum, síntesi o paràfrasi amb unes altres paraules del que s'ha dit en un altre lloc.

Aquí també és indispensable fer la referència i esmentar les pàgines exactes on apareix el fragment parafrasejat.

Exemple en sistema APA:

Sobre Manuela Carpio Vargas *La Bizca* (Sanlúcar, 1842-1950), sabem que era àvia de Ramón Medrano. Segons Juan Belloso Garrido, Manuela Carpio Vargas, sent *cantaora* i *bailaora*, competia amb *La Mejorana*, es destacava per la seva *soleá* i solia cantar i ballar la següent *copla*: «*Aunque vengo del campo,/ vengo azarosa,/ vengo coloradita/ como una rosa*» (Garrido, 2015, p. 211). A la Bizca la trobem també formant part del Gran Cuadro Flamenco del Cafè Filarmónico de Sevilla, pels anys 1900 (Vega, 1983, p. 58).

Referències bibliogràfiques

Garrido, J. B. (2015). *En torno a los orígenes del Cante Flamenco*. Ecobook.

Vega, J. B. (1983). *Los cafés cantantes de Sevilla*. Cinterco.

Exemple en sistema Chicago:

Sobre Manuela Carpio Vargas *La Bizca* (Sanlúcar, 1842-1950), sabem que era àvia de Ramón Medrano. Segons Juan Belloso Garrido, Manuela Carpio Vargas, sent *cantaora* i *bailaora*, competia amb *La Mejorana*, es destacava per la seva *soleá* i solia cantar i ballar la següent *copla*: «*Aunque vengo del campo,/ vengo azarosa,/ vengo coloradita/ como una rosa*» (Garrido 2015, 211). A la Bizca la trobem també formant part del Gran Cuadro Flamenco del Cafè Filarmónico de Sevilla, pels anys 1900 (Vega 1983, 58).

Referències bibliogràfiques

Garrido, Juan Belloso. 2015. *En torno a los orígenes del Cante Flamenco*. Madrid: Ecobook.

Vega, José Blas. 1983. *Los cafés cantantes de Sevilla*. Madrid: Cinterco.

c) Quan s'esmenta alguna informació que no és l'objecte o l'instrument d'anàlisi en el moment en què s'hi refereix i simplement es vol fer constar que aquesta informació ha estat abordada per altres autors en diversos llibres.

Aquí és convenient fer la referència i de vegades no cal esmentar les pàgines exactes.

Exemple en sistema APA:

Basant-se en aquest principi, Judith Butler ha desenvolupat una influent teoria performativa del gènere segons la qual la performance reiterada de certs patrons corporals col·labora a constituir-nos socialment com a homes, dones, gais, lesbianes, trans, etc. (Butler, 1988, 2002, 2006, 2007).

Referències bibliogràfiques

Butler, J. (1988). Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. *Theatre Journal*, 40(4), 519-531.

Butler, J. (2002). *Cuerpos que importan. Sobre los límites materiales y discursivos del sexo*. Paidós.

Butler, J. (2006). *Deshacer el género*. Paidós.

Butler, J. (2007). *El género en disputa: El feminismo y la subversión de la identidad*. Paidós.¹

Exemple en sistema Chicago:

Basant-se en aquest principi, Judith Butler ha desenvolupat una influent teoria performativa del gènere segons la qual la performance reiterada de certs patrons corporals col·labora a constituir-nos socialment com a homes, dones, gais, lesbianes, trans, etc. (Butler 1988; 2002; 2006; 2007).

Referències bibliogràfiques

Butler, Judith. 1988. «Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory». *Theatre Journal* 40 (4): 519-31.

———. 2002. *Cuerpos que importan. Sobre los límites materiales y discursivos del sexo*. Barcelona: Paidós.

———. 2006. *Deshacer el género*. Barcelona: Paidós.

———. 2007. *El género en disputa: el feminismo y la subversión de la identidad*. Barcelona: Paidós.

2.2. Com es fan referències a llibres, articles, material audiovisual, etc.

Tal com hem vist, en el text la *crida* apareix entre parèntesis després de la citació o esment a l'article o llibre. Primer el cognom, després l'any i finalment, en les citacions, el número de pàgina.

Aquest paràgraf està escrit en sistema APA:

A aquest tipus se l'ha anomenat *versió ideològicament motivada* (Middleton, 2000, p. 83), *versió de distanciament irònic* (Mosser, 2008) o en francès *meprise* que literalment significa «menyspreu» i que juga amb el terme usat en aquesta llengua per a designar la versió *reprise* (Kihm, 2010, p. 36).

¹ Fixeu-vos que un mateix autor o autors s'ordenen de més antic a més nou. Si coincideixen els autors i l'any de publicació, ordeneu alfabèticament pel títol (excloent-ne els articles inicials: *el, la*, etc.) i afegiu lletres *a, b, c, etc.* darrere la data de publicació.

Referències bibliogràfiques

Kihm, C. (2010). Typologie de la reprise. *Volum! La revue des musiques populaires*, 7 (1), 21-38.

Middleton, R. (2000). Work-in-(g) Practice: Configuration of the Popular Music Intertext. A M. Talbot (Ed.), *The Musical Work: Reality o Invention* (p. 59-87). Liverpool University Press.

Mosser, K. (2008). "Cover Songs": Ambiguity, Multivalence, Polysemy. *Popular Musicology Online*, 2 .

El mateix fragment escrit en estil Chicago es veuria així:

A aquest tipus se l'ha anomenat *versió ideològicament motivada* (Middleton 2000, 83), *versió de distanciament irònic* (Mosser 2008) o en francès *meprise* que literalment significa «menyspreu» i que juga amb el terme usat en aquesta llengua per designar la versió *reprise* (Kihm 2010, 36).

Referències bibliogràfiques

Kihm, Christophe. 2010. «Typologie de la reprise». *Volum! La revue des musiques populaires* 7 (1): 21-38.

Middleton, Richard. 2000. «Work-in-(g) Practice: Configuration of the Popular Music Intertext». En *The Musical Work: Reality or Invention*, editado por Michael Talbot, 59-87. Liverpool: Liverpool University Press.

Mosser, Kurt. 2008. «"Cover Songs": Ambiguity, Multivalence, Polysemy». *Popular Musicology Online* 2.

2.3. Citacions curtes i llargues

Les citacions literals s'escriuen amb formats diferents segons l'extensió.

Amb l'APA, la informació citada de menys de 40 paraules ha d'aparèixer dins el text, entre cometes, sense cursives ni subratllat si se'n fa la traducció, i el punt es posa després del parèntesi:

Segons Plasketes, el creixement exponencial de la pràctica de la versió en la cultura popular es pot entendre «com una manifestació postmoderna de la recontextualització musical estesa» (Plasketes, 2010, p. 1-2).

Referència bibliogràfica

Plasketes, G. (2010). Further reflections on coverage: A collage and chronicle. A G. Plasketes (Ed.), *Play it Again: Cover Songs in Popular Music* (p. 11-39). Ashgate.

En canvi, les citacions llargues, de més de 40 paraules, s'escriuen a part del text, amb sagnia, sense cometes, sense cursiva i amb el mateix tipus i mida de la font. Al final de la citació es col·loca el punt abans de la crida bibliogràfica:

Ara bé, l'existència d'aquesta referència, es digui com es digui, és una condició *sine qua non* del fenomen de la versió ja que en ell, ineludiblement,

hi ha una dependència d'un moment originari: una versió pre-existent, un punt de partida o interpretació definitòria, amb el qual la versió serà comparada, amb el qual es relacionarà. Aquest origen no és una «causa primera», sinó més aviat un moment de partida transitòriament privilegiat dins de xarxes de semblances de família. (Middleton, 2000, p. 83)

En treballs anteriors m'he referit a la versió hegemònica o dominant com a...

Referència bibliogràfica

Middleton, R. (2000). Work-in-(g) Practice: Configuration of the Popular Music Intertext. A M. Talbot (Ed.), *The Musical Work: Reality o Invention* (p. 59-87). Liverpool University Press.

A l'estil Chicago, les citacions de fins a quatre línies també van entre cometes i s'escriuen sense cursives ni subratllats:

Segons Plasketes, el creixement exponencial de la pràctica de la versió en la cultura popular es pot entendre «com una manifestació postmoderna de la recontextualització musical estesa» (Plasketes 2010, 1-2).

Referència bibliogràfica

Plasketes, George. 2010. «Further reflections on coverage: a collage and chronicle». A *Play it Again: Cover Songs in Popular Music*, editat per George Plasketes, 11-39. Surrey: Ashgate.

I les citacions de més de quatre línies s'escriuen a part del text principal, amb sagnia, sense cometes, sense cursiva i amb el mateix tipus i mida de font. El punt final va després del parèntesi:

Ara bé, l'existència d'aquesta referència, es digui com es digui, és una condició *sine qua non* del fenomen de la versió ja que en ell, ineludiblement,

hi ha una dependència d'un moment originari: una versió pre-existent, un punt de partida o interpretació definitòria, amb el qual la versió serà comparada, amb el qual es relacionarà. Aquest origen no és una «causa primera», sinó més aviat un moment de partida transitòriament privilegiat dins de xarxes de semblances de família (Middleton 2000, 83).

En treballs anteriors m'he referit a la versió hegemònica o dominant com a...

Referència bibliogràfica

Middleton, Richard. 2000. «Work-in-(g) Practice: Configuration of the Popular Music Intertext». A *The Musical Work: Reality or Invention*, editat per Michael Talbot, 59-87. Liverpool: Liverpool University Press.

2.4. Citacions parentètiques i narratives

Una citació és parentètica quan l'autor o autora apareix al final de la citació entre parèntesis.

Estil APA:

La flamencologia no només va legitimar l'estudi acadèmic d'aquest gènere, sinó que també va anar «instaurando una visión y una manera de proceder en torno a este arte» (Aix, 2014, p. 160).

Referència bibliogràfica

Aix, F. (2014). *Flamenco y poder: Un estudio desde la sociología del arte*. Fundación Sgae.

Estil Chicago:

La flamencologia no només va legitimar l'estudi acadèmic d'aquest gènere, sinó que també va anar «instaurando una visión y una manera de proceder en torno a este arte» (Aix 2014, 160).

Referència bibliogràfica

Aix, Francisco. 2014. *Flamenco y poder: un estudio desde la sociología del arte*. Madrid: Fundación Sgae.

Una citació és narrativa quan el nom de l'autor o autora s'inclou dins del text principal i, per tant, ja no cal repetir-lo dins la crida:

Estil APA:

La flamencologia no només va legitimar l'estudi acadèmic d'aquest gènere, sinó que, segons l'estudiós Francisco Aix, també va anar «instaurando una visión y una manera de proceder en torno a este arte» (2014, p. 160).

Referència bibliogràfica

Aix, F. (2014). *Flamenco y poder: Un estudio desde la sociología del arte*. Fundación Sgae.

Estil Chicago:

La flamencologia no només va legitimar l'estudi acadèmic d'aquest gènere, sinó que, segons l'estudiós Francisco Aix, també va anar «instaurando una visión y una manera de proceder en torno a este arte» (2014, 160).

Referència bibliogràfica

Aix, Francisco. 2014. *Flamenco y poder: un estudio desde la sociología del arte*. Madrid: Fundación Sgae.

3. Models de registre d'informació bibliogràfica

3.1. Fonts en format físic

Llibre

Estil APA:

Gascón, M. (2021). *Las flautas de cristal de Claude Laurent (1774-1849)*. Círculo Rojo.

Estil Chicago:

Gascón, Montserrat. 2021. *Las flautas de cristal de Claude Laurent (1774-1849)*. Roquetes de Mar: Círculo Rojo.

Llibre de dos autors

Estil APA:

López-Cano, R. & San Cristóbal Opazo, Ú. (2014): *Investigación artística en música: Problemas, métodos, experiencias y modelos*. Fondo Nacional para la Cultura y las Artes / Esmuc.

Estil Chicago:

López-Cano, Rubén, i Úrsula San Cristóbal Opazo. 2014. *Investigación artística en música: Problemas, métodos, experiencias y modelos*. Mèxic: Fondo Nacional para la Cultura y las Artes / Barcelona: Esmuc.

Llibre de tres autors

Estil APA:

Gay, J., Pallàs, L. & Pujol, J. (2012). *Xavier Montsalvatge. Una estètica des de la premsa*. Diputació de Girona.

Estil Chicago:

Gay, Joan; Laura Pallàs i Josep Pujol. 2012. *Xavier Montsalvatge. Una estètica des de la premsa*. Girona: Diputació.

Llibre a partir de quatre autors

Estil APA:

Ayats, J. et al. (2006). *Córrer la sardana: balls, joves i conflictes*. Rafael Dalmau Editor.

Estil Chicago:

Ayats, Jaume et al. 2006. *Córrer la sardana: balls, joves i conflictes*. Barcelona: Rafael Dalmau Editor.

Llibre col·lectiu amb una o diverses persones editores, compiladores o coordinadores

Estil APA:

Bellman, J. (Ed.). (1998). *The Exotic In Western Music*. Northeastern University Press.

López-Cano, R. & Gómez Muns, R. (Eds.). (2008). *Música, ciudades, redes: Creación musical e interacción social*. SIBE-Fundación Caja Duero.

Estil Chicago:

Bellman, Jonathan, ed. 1998. *The Exotic In Western Music*. Boston: Northeastern University Press.

López-Cano, Rubén, i Rubén Gómez Muns, eds. 2008. *Música, ciudades, redes: creación musical e interacción social*. Salamanca: SIBE-Fundación Caja Duero.

Article de revista científica

Estil APA:

Ginesi, G. (2003). Balada i gènere: reflexions a partir d'una recerca. *Revista d'etnologia de Catalunya*, 22, p. 116-121.

Estil Chicago:

Ginesi, Gianni. 2003. «Balada i gènere: reflexions a partir d'una recerca». *Revista d'etnologia de Catalunya* 22: 116-121.

Capítol d'un llibre col·lectiu

Estil APA:

Revilla Gútiéz, S. (2019). Lo tradicional en la Etnomusicología. Miradas desde el Sur de Europa y América Latina. En J. de la Creu Godoy Tomàs & Miquel Alsina i Tarrés (eds.), *Música Tradicional, Educación y Patrimonio. Investigaciones etnomusicológicas y educación* (pp. 71-85). Documenta Universitaria.

Godøy, R. I. (2010). Gestural affordances of musical sound. En² R. I. Godøy y M. Leman (eds.), *Musical Gestures: Sound, Movement, and Meaning* (pp. 103-125). Routledge.

Estil Chicago:

Revilla Gútiéz, Sara. 2019. «Lo tradicional en la Etnomusicología. Miradas desde el Sur de Europa y América Latina». En Joan de la Creu Godoy Tomàs, i Miquel Alsina i Tarrés (eds.), *Música Tradicional, Educación y Patrimonio. Investigaciones etnomusicológicas y educación*, 71-85. Girona: Documenta Universitaria.

Godøy, Rol Inge. 2010. «Gestural affordances of musical sound». En *Musical Gestures: Sound, Movement, and Meaning*, editado por Rolf Inge Godøy y Marc Leman, 103-25. London; New York: Routledge.

Capítol d'un llibre d'actes d'un congrés

Estil APA:

Asensio Palacios, J.C. (2011). Tropos y prosas del Calixtino: aspectos musicales. En J.C. Asensio (ed.), [Actas del Simposio] *El «Codex Calixtinus» en la Europa del siglo XII. Música, Arte, Codicología y Liturgia. (León, 15 al 17 de julio 2010)*. (p. 157-170). Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música.

2 «En», «A» o «Dins» són igualment correctes.

Estil Chicago:

Asensio Palacios, Juan Carlos. 2011. «Tropos y prosas del Calixtino: aspectos musicales. En Juan Carlos Asensio (ed.), [Actas del Simposio] *El «Codex Calixtinus» en la Europa del siglo XII. Música, Arte, Codicología y Liturgia. (León, 15 al 17 de julio 2010)*, editadas por Juan Carlos Asensio, 157-170. Madrid: Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música.

Nota: el llibre complet de les actes d'un congrés se cita com a llibre col·lectiu amb una o diverses persones editores.

Tesis, tesines, treballs de fi de grau, màster, etc.

Estil APA:

Saña Campoy, O. (2015). *I si el jazz et solucionés els problemes?* [Tesi doctoral]. Universitat Autònoma de Barcelona.

Estil Chicago:

Saña Campoy, Oriol. 2015. «I si el jazz et solucionés els problemes?». Tesi doctoral, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.

Entrada d'una enciclopèdia

Estil APA:

Frith, S. (2001). L'industrializzazione della musica e il problema dei valori. A.J. J. Nattiez (ed.), *Enciclopedia della musica* (Vol. 1, p. 953-965).

Estil Chicago:

Frith, Simon. 2001. «L'industrializzazione della musica e il problema dei valori». A *Enciclopedia della musica*, editat per Jean Jaques Nattiez, 1:953-65.

Article de diari o setmanari

Estil APA:

Bassas, A. (2016, març 13). Ester Bonal: «Haig de tornar alguna cosa al món; si no, malaguanyat». *Ara*, p. 48-49.

Estil Chicago:

Bassas, Antoni. 2016. «Ester Bonal: “Haig de tornar alguna cosa al món; si no, malaguanyat”». *Ara*, 13 març de 2016, 48-49.

Llibrets, comentaris i notes als discos i DVD

Estil APA:

Costal i Fornells, A. (2019). Notes al CD *Les sardanes per a cobla. Juli Garreta (1875-1925)*. Picap.

Herreweghe, P. (1985). «Bach et la rhétorique musicale». Notes al CD *J.S. Bach Matthäus Passion*. Harmonia mundi. p.14-21.

Estil Chicago:

Costal i Fornells, Anna. 2019. Notes al CD *Les sardanes per a cobla. Juli Garreta (1875-1925)*. Barcelona: Picap.

Herreweghe, Philippe. 1985. «Bach et la rhétorique musicale». Notes al CD *J.S. Bach Matthäus Passion*. Harmonia mundi. 14-21.

Carta

Estil APA:

Espino, A. (2020, juliol 2020). *La piratería en el flamenco* [Carta a Tomatito].

Estil Chicago:

Espino, Antonio. Carta a Tomatito. 2020. «La piratería en el flamenco», 20 de juliol de 2020.

Entrevistes

Estil APA:

Chiqui de La Línea. (2018, març 24). *El flamenco en los conservatorios superiores* [Entrevista presencial].

Estil Chicago:

Chiqui de La Línea. 2018. El flamenco en los conservatorios superiores. Entrevista presencial, 24 de març de 2018.

Partitures

Estil APA:

Pel nom del compositor:

Guinovart, A. (2008). *Sonata per a oboè (o saxo soprano)*. Tritó.

Pel nom de l'editor:

Herrmann, E. (ed.). (1900). *Sonatas for Violin Solo*. Compostes per Johann Sebastian Bach. G. Schirmer.

Estil Chicago:

Pel nom del compositor:

Guinovart, Albert. 2008. *Sonata per a oboè (o saxo soprano)*. Barcelona: Tritó.

Pel nom de l'editor:

Herrmann, Eduard (ed.). 1900. *Sonatas for Violin Solo*. Compostes per Johann Sebastian Bach. Nova York: G. Schirmer.

Manuscrits

Estil APA:

Valls, Francesc. (1742). *Mapa armónico práctico*. Manuscrit 783. Biblioteca de la Universitat de Barcelona.

Estil Chicago:

Valls, Francesc. 1742. «Mapa armónico práctico». Manuscrit 783. Biblioteca de la Universitat de Barcelona.

3.2. Fonts en format digital

Les fonts que originàriament eren en paper però s'han convertit a PDF o similar i s'han inserit dins qualsevol repositori digital (JSTOR, SciELO, ARCA...), s'han de citar com a font en paper, obviant el repositori.

Página web

Si no s'hi pot assignar cap autor, el títol passa a la posició de l'autor. Si no hi ha un títol clar, es posa entre claudàtors. Sempre s'ha de donar la data, en format dia, mes i any. Si es desconeix, cal indicar-ho (s. d.). En pàgines en què es canvia el contingut sovint, podem indicar la data de consulta.

Estil APA:

Mestre, D.: [pàgina web personal] (s. d.). Recuperat el 29 de setembre de 2023, de <https://danielmestre.com/>.

Discogs [base de datos y el mercado *online* de la música]. (s. d.). Recuperat el 29 de setembre de 2023, de <https://www.discogs.com/>

Estil Chicago:

Mestre, Daniel: [pàgina web personal] (s. d.). Accés del 29 de setembre de 2023, de <https://danielmestre.com/>.

«Discogs» [base de datos y del mercado *online* de la música]. s. d. Accés del 29 de setembre de 2023. <https://www.discogs.com/>.

Llibre electrònic³

Estil APA:

Leech-Wilkinson, D. (2009). *The changing sound of music: Approaches to studying recorded musical performances*. Charm. <http://www.charm.kcl.ac.uk/studies/chapters/intro.html>

Martínez García, S. y Fouce, H. (2013). *Made in Spain: Studies in popular music* (Edición Ebook). Routledge.

Gunkel, D. (2016). *Of Remixology: Ethics and Aesthetics after Remix* (Edición Kindle). MIT Press.

Estil Chicago:

Leech-Wilkinson, Daniel. 2009. *The Changing Sound of Music: Approaches to Studying Recorded Musical Performances*. London: Charm. <http://www.charm.kcl.ac.uk/studies/chapters/intro.html>.

Martínez García, Sílvia, i Héctor Fouce. 2013. *Made in Spain: Studies in Popular Music*. Edición Ebook. Londres y Nueva York: Routledge.

Gunkel, David. 2016. *Of Remixology: Ethics and Aesthetics after Remix*. Edición Kindle. Cambridge: MIT Press.

³ En els casos de més d'un autor, s'ha de procedir com en els llibres en paper, detallats al punt 3.1.

Article en una revista científica

Estil APA:

Amb número de pàgines:

Heilbron Ferrer, M. (2013). El libreto de ópera en España como fuente para el estudio de la práctica musical: los libretos españoles de la primera mitad del siglo XIX. *Anuario Musical*, (68), 293–304. <https://doi.org/10.3989/anuariomusical.2013.68.156>⁴

Faure-Carvalho, A., Gustems-Carnicer, J., & Gaus Termens, E. 2022. Music education in the Digital Age: Challenges associated with sound homogenization in music aimed at adolescents. *International Journal of Music Education*, 40(4), 598–612. <https://doi.org/10.1177/02557614221084315>

Sense número de pàgines:

Steingress, G. (2004). La hibridación transcultural como clave de la formación del nuevo flamenco: Aspectos históricos-sociológicos, analíticos y comparativos. *TRANS Revista Transcultural de Música*, 8. <http://www.sibetrans.com/trans/articulo/198/la-hibridacion-transcultural-como-clave-de-la-formacion-del-nuevo-flamenco-aspectos-historico-sociologicos-analiticos-y-comparativos>

Estil Chicago:

Amb número de pàgines:

Heilbron Ferrer, Marc. 2013. «El libreto de ópera en España como fuente para el estudio de la práctica musical: los libretos españoles de la primera mitad del siglo XIX». *Anuario Musical*, 68: 293-304. <https://doi.org/10.3989/anuariomusical.2013.68.156>.

Faure-Carvalho, Adrien, Josep Gustems-Carnicer, i Enric Gaus Termens. 2022. «Music education in the digital age: Challenges associated with sound homogenization in music aimed at adolescents». *International Journal of Music Education*, 40(4), 598–612. <https://doi.org/10.1177/02557614221084315>

Sense número de pàgines:

Steingress, Gerhard. 2004. «La hibridación transcultural como clave de la formación del nuevo flamenco: Aspectos históricos-sociológicos, analíticos y comparativos». *TRANS Revista Transcultural de Música*, 8.

4 El DOI (*Digital Object Identifier*) és un identificador únic i permanent per a les publicacions electròniques. Proporciona informació sobre la descripció dels objectes digitals (revistes, articles, ...) i la seva localització a internet. És molt convenient posar-lo.

<http://www.sibetrans.com/trans/articulo/198/la-hibridacion-transcultural-como-clave-de-la-formacion-del-nuevo-flamenco-aspectos-historico-sociologicos-analiticos-y-comparativos>.

Article de diari o setmanari

Estil APA:

Gaillard, V. (2016, març 6): «Rosalía és la mostra que, rere l'èxit, hi ha un gran treball de reflexió» Núria Sempere, directora de l'Esmuc, qüestiona la forma com s'ensenya música a les escoles. *Ara*. https://www.ara.cat/cultura/rosalia-mostra-rere-treball-reflexio_1_2594565.html

Estil Chicago:

Gaillard, Valèria. 2016. «"Rosalía és la mostra que, rere l'èxit, hi ha un gran treball de reflexió" Núria Sempere, directora de l'Esmuc, qüestiona la forma com s'ensenya música a les escoles». *Ara*, 6 de març de 2016. https://www.ara.cat/cultura/rosalia-mostra-rere-treball-reflexio_1_2594565.html

Discos

Estil APA:

Ignasi Terraza Trio. (2014). *Imaginant Miró* [CD]. Swit Records.

Pla, A. (2013). *Frederic Mompou. Integral de l'obra per a piano* [4 CD]. La mà de Guido.

Estil Chicago:

Ignasi Terraza Trio. 2014. *Imaginant Miró*. CD. Swit Records.

Pla, Adolf. 2013. *Frederic Mompou. Integral de l'obra per a piano* [4 CD]. Sabadell: La mà de Guido.

DVD

Estil APA:

Quartet Casals (s.d.). *Franz Schubert String Quartets #3*. [DVD] Neu records / L'Auditori.

Estil Chicago:

Quartet Casals (s.d.). *Franz Schubert String Quartets #3*. [DVD] Barcelona: Neu records / L'Auditori.

Entrada o comentari en un blog

Estil APA:

Greco, M. E., & López-Cano, R. (2014, juliol 20). Entrevista a Luciano Supervielle. *Observatorio de prácticas musicales emergentes*. <http://observatorio-musica.blogspot.com/2013/07/entrevista-luciano-supervielle.html>

Estil Chicago:

Greco, María Emilia i Rubén López-Cano. 2014. «Entrevista a Luciano Supervielle». *Observatorio de prácticas musicales emergentes* [blog]. 20 de juliol de 2014. <http://observatorio-musica.blogspot.com/2013/07/entrevista-luciano-supervielle.html>

E-mail

Estil APA:

Fernández, J. L. (2020, febrer 25). *Sobre La música cuenta* [correu electrònic].

Estil Chicago:

Fernández, José Luis. 2020. «Sobre La música cuenta» (correu electrònic), 25 de febrer de 2020.

Vídeo en línia

Estil APA:

Linguamon. (2011, febrer 12). *Veus i sons de la Mediterrània* [vídeo]. YouTube. <https://youtu.be/H2fpwRHmRew?si=92LTqPhiJueTe7gi>

Estil Chicago:

Linguamon. 2011. *Veus i sons de la Mediterrània* [vídeo]. YouTube. <https://youtu.be/H2fpwRHmRew?si=92LTqPhiJueTe7gi>

Retransmissió de TV

Estil APA:

Gough, A. (Director). (2022). Los miércoles son tristes [Streaming]. A *Miércoles*. Netflix.

Estil Chicago:

Gough, Alfred, dir. 2022. «Los miércoles son tristes». Streaming. *Miércoles*. Netflix.

Programa de ràdio

Estil APA:

Benito, L. Á. de (Director). (2009, octubre 12). El tópico maestoso, cantante, bufo y militar [Emissió radiofònica]. A *El diván y la cábala*. RTVE. <http://www.rtve.es/alacarta/audios/el-divan-y-la-cabala/divan-cabala-topico-maestoso-cantante-bufo-militar-12-10-09/599699/>

Estil Chicago:

Benito, Luis Ángel de, dir. 2009. «El tópico maestoso, cantante, bufo y militar». Emissió radiofònica. *El diván y la cábala*. Madrid: RTVE. <http://www.rtve.es/alacarta/audios/el-divan-y-la-cabala/divan-cabala-topico-maestoso-cantante-bufo-militar-12-10-09/599699/>.

Podcast

Estil APA:

Carrión, J. (2021). Algoritmos creativos. (*Solaris* 18) [Àudio]. Recuperat el 25 de febrer de 2023 de <https://www.podiumpodcast.com/podcasts/solaris-podium-os/episodio/3097566/>

Estil Chicago:

Carrión, Jorge. 2021. «Algoritmos creativos». Àudio. *Solaris*. Accés el 25 de febrer de 2023. <https://www.podiumpodcast.com/podcasts/solaris-podium-os/episodio/3097566/>.

Fòrum

Estil APA:

Wagneriano. (2018, febrero 4). *Victoria: Oficio de Semana Santa por Jordi Savall* [Missatge]. Foro Clásico. <http://www.foroclasico.com/foro/mensajes.asp?c=W402&m=m1&f=musicantigua>

Estil Chicago:

Wagneriano. 2018. «Victoria: Oficio de Semana Santa por Jordi Savall». Missatge. Foro Clásico. <http://www.foroclasico.com/foro/mensajes.asp?c=W402&m=m1&f=musicantigua>.

Missatges a xarxes socials (Facebook, Twitter, Instagram, etc.)

Fes servir la primera frase (fins a 20 paraules) com a títol.

Estil APA:

Chiantore, L. (2021, 1 de maig) *Cosas curiosas que te pasan en la vida...* Facebook. <https://www.facebook.com/luca.chiantore.90/posts/pfbid02XcSLVKzL7qwVhcX1LuGiTNycXCrsx6xoQbDo2oz8Fnaxubh6xHNhydFyeb62fLUel>

Estil Chicago:

Chiantore, L. (2021) «*Cosas curiosas que te pasan en la vida...*», 1 de maig 2021. Facebook. <https://www.facebook.com/luca.chiantore.90/posts/pfbid02XcSLVKzL7qwVhcX1LuGiTNycXCrsx6xoQbDo2oz8Fnaxubh6xHNhydFyeb62fLUel>

Referències

En estil APA:

American Psychological Association. (2022). Reference examples. Dins *APA Style*. <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>

Chiantore, L.; Domínguez, Á. & Martínez, S. (2018). *Escribir sobre música*. Musikeon Books.

Direcció General de Política Lingüística. (2012). *Citació bibliogràfica*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura (Biblioteca tècnica de política lingüística, Criteris lingüístics). https://llengua.gencat.cat/ca/serveis/informacio_i_difusio/publicacions_en_linia/btpl_col/citaciobibliografica/

Mestres i Serra, J. M. et al. (2000). *Manual d'estil: la redacció i l'edició de textos*. Eumo.

Pujol Santmartí, J. i Solà Cortassa, J. (2011). *Ortotipografia. Manual de l'autor, l'editor i el dissenyador gràfic*. Educaula62

Servei Editorial de l'Institut d'Estudis Catalans. (2023). *Critèria. Espai web de correcció de l'IEC*. <https://criteria.espais.iec.cat/presentacio/>

The Chicago Manual of Style Online. Recuperat el 12 d'abril de 2023, de <https://www.chicagomanualofstyle.org/home.html>

En estil Chicago:

American Psychological Association. 2022. «Reference examples». *APA Style*. <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>

Chiantore, Luca, Áurea Domínguez, i Sílvia Martínez. 2018. *Escribir sobre música*. Barcelona: Musikeon Books.

Direcció General de Política Lingüística. 2012. *Citació bibliogràfica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura (Biblioteca tècnica de política lingüística, Criteris lingüístics). https://llengua.gencat.cat/ca/serveis/informacio_i_difusio/publicacions_en_linia/btpl_col/citaciobibliografica/

Mestres i Serra, Josep M. et al. 2000. *Manual d'estil: la redacció i l'edició de textos*. Barcelona: Eumo.

Pujol Santmartí, Josep M. i Joan Solà Cortassa. 2011. *Ortotipografia. Manual de l'autor, l'editor i el dissenyador gràfic*. Barcelona: Educaula62.

Servei Editorial de l'Institut d'Estudis Catalans. 2023. *Critèria. Espai web de correcció de l'IEC*. <https://criteria.espais.iec.cat/presentacio/>

The Chicago Manual of Style Online. Accedit el 12 d'abril de 2023, de <https://www.chicagomanualofstyle.org/home.html>

Annex: Model de consentiment informat

Jo,, de anys d'edat i amb DNI núm.

Manifesto que:

Sóc coneixedor de la meva participació en el projecte de l'estudiant Se m'ha informat per escrit sobre la seva recerca, m'han respost les preguntes que he formulat, i hi participo voluntàriament.

Amb relació a la meva identitat (*marqueu amb una creu*):

- Consentó que es publiquin el meu nom i cognoms.
- No consentó que es publiqui la meva identitat.

Amb relació a la meva imatge, veu i/o so que es puguin enregistrar:

- Consentó que es puguin publicar, sense finalitat comercial.
- No consentó que es publiquin.

(lloc i data)

.....

(signatura)

esmuc

ESCOLA SUPERIOR DE MÚSICA DE CATALUNYA